

ONA TILI FANLARINI O`QITISHDA LOYIHA METODINING AHAMIYATI VA DOLZARBLIGI

Xayrullo Rizayev,

SHahrisabz davlat pedagogika instituti o`qituvchisi

Annotatsiya: Maqolada ona tili darslarida loyiha faoliyati shakllaridan biri mini-loyihalar ekanligi qayd etiladi. Ular nafaqat fanga qiziqish uyg'otadi, maktab o'quvchilarini mustaqil ravishda o'rganishga undaydi, ularni ijodiy ishlashga o'rgatadi, fikrlashni rivojlantiradi, jamoani birlashtirishga yordam beradi, balki ular sinfda juda muvaffaqiyatli ish shaklidir, chunki hamma qiziqarli narsalar bilan band - u yaratadi, o'ynaydi, fantaziya qiladi.

Kalit so`zlar: loyiha, metod, fikr, faoliyat, ona tili.

Аннотация: В статье отмечается, что мини-проекты являются одной из форм проектной деятельности на уроках родного языка. Они не только вызывают интерес к науке, побуждают школьников к самостоятельному обучению, учат творчески работать, развивают мышление, помогают сплотить коллектив, но и являются очень удачной формой работы на уроках, ведь каждый занят интересным делом - творит, играет, фантазирует.

Ключевые слова: проект, метод, идея, деятельность, родной язык.

Abstract: The article notes that mini-projects are one of the forms of project activity in mother tongue classes. They not only arouse interest in science, encourage schoolchildren to learn independently, teach them to work creatively, develop thinking, help unite the team, but they are a very successful form of work in the classroom, because everyone is busy with interesting things - it creates, plays, fantasizes.

Key words: project, method, idea, activity, native language.

Loyiha - bu o'qituvchi va talabalarining qo'shma faoliyatini tashkil etish shakli, o'ziga xos ketma-ketlikda qo'yilgan maqsadga erishishga qaratilgan - talabalar uchun muhim bo'lgan va ma'lum bir shaklda ishlab chiqilgan muayyan muammoni hal qilishga qaratilgan

texnikalar va harakatlar to'plami. Axborot loyihasi uni tahlil qilish, umumlashtirish va keng auditoriyaga taqdim etish maqsadida biron bir ob'ekt, hodisa haqida ma'lumot to'plashga qaratilgan

Ona tili darslarida loyihalardan foydalanish o'qituvchiga o'quvchilarning dunyoqarashini kengaytirish, o'z ona madaniyatiga qiziqish uyg'otish imkonini beradi.

Loyihaning ahamiyati shundaki, uni amalga oshirish jarayonida maktab o'quvchilari mustaqil ravishda bilim olish, kognitiv va ta'lim faoliyatida tajriba orttirishni o'rganadilar. Loyiha usuli qo`yidagi vazifalarni bajaradi:

- o'quvchilarga o'zlari uchun muhimroq muammo topish va uni ijodiy izlanish orqali hal qilish imkonini beradi;
- nazariyani amaliyot bilan bog'lashga o'rgatadi;
- o'quvchilarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantiradi;
- tanlagan vaziyatda mustaqil qaror qabul qilish uchun sharoit yaratadi;
- o'qituvchi va tengdoshlari bilan ta'lim sohasidagi hamkorlikni tashkil etadi;

Yosh qiziqishlari, o'smirlarning ehtiyojlari ko'pincha ularning loyihani tanlashiga ta'sir qiladi. Misol uchun, 5-6-sinf o'quvchilari shaxslararo muloqotga katta ehtiyoj sezadilar va shuning uchun rol o'ynash va o'yin loyihalarini tanlashadi. 7-8-sinflarda amaliyotga yo'naltirilgan loyihalar asosiy bo'lib qoladi, chunki ular allaqachon maktab tajribasiga ega. O'rta maktab o'quvchilari o'zlarining ilmiy loyihalarida juda muvaffaqiyatli. Ammo shuni ta'kidlash kerakki, ijodiy loyihalar barcha yoshdagi talabalar uchun juda yoqadi.

Loyihani tayyorlashda talabalar uni ustida ishlashda tez-tez paydo bo'ladigan tuzoqlardan qochishlari kerak. Bundan kelib chiqadiki, ta'lim loyihalari ma'lum mezonlarga javob berishi kerak. "Rus ona tili" kursi bo'yicha ish dasturlari namunaviy dastur oxirida ko'rsatilgan har bir sinfdan loyihalash va tadqiqot ishlari uchun taxminiy mavzularni beradi. Masalan, 5-sinfda bu:

1. Mehmondo'stlik va mehmondo'stlik haqida rus maqollari va maqollari.

2. Inson xarakteri, uning fazilatlari haqidagi maqollar lug'ati.
3. Bir soʻzning lug'ati.
4. Fasllar haqidagi maqollar taqvimini.
5. “Mening mintaqamdagi/Rossiyadagi shaharlarning qiziqarli nomlari” xaritasi.
6. Biz Pushkin tilini tushunamizmi?
7. Davolashning odob-axloq shakllari.
8. Qanday qilib xushmuomala bo'lish kerak?
9. Rus va chet tillarida salomlashish odobi.
10. Sevimli sport jamoalaringizning shiorlari va shiorlari.
11. Hikoyalar almanaxini tayyorlash.

“Zamonaviy o‘quvchi nutqi”, “Maktabimiz o‘quvchilarining jargoni” kabilarni o‘z ichiga oladi. Talabalar ma'lumot to'playdi va ularni sinfda yoki rus tili haftaligidagi tadbirlarda baham ko'radi. Amaliyotga yo'naltirilgan loyiha haqida ko'proq ma'lumot bermoqchiman, chunki u loyiha ishtirokchilarining o'zlarining ijtimoiy manfaatlariga qaratilgan. Ushbu loyihalar loyiha ishtirokchilari faoliyatining boshidan aniq ko'rsatilgan ob'ektiv natijasi bilan ajralib turadi. Bunday loyiha puxta o'ylangan tuzilmani, hatto ishtirokchilarning barcha faoliyati uchun stsenariyni, ularning har birining funktsiyalarini belgilashni, aniq xulosalarni va har birining ishtirokini talab qiladi.

Masalan, "Ona tilida neologizmlarning paydo bo'lishining sabablari" mavzusini ishlab chiqish natijasi "XX asr neologizmlari" materiallarini tanlash yoki neologizmlar lug'atini tuzish bo'lishi mumkin. “SMS – xabar epistolyar janr sifatida” loyihasi ustidagi ishlar haqida qisqacha gapirib beraman.

Ushbu mavzu ko'p sabablarga ko'ra dolzarbdir:

- an'anaviy qog'oz “o'ladi” harfi;
- mobil aloqadan foydalanuvchilar soni doimiy ravishda o'sib bormoqda;

- epistolyar janr insoniy muloqot shakli sifatida odamlarni bogʻlaydi, oʻzaro tushunishga yordam beradi.

Loyihaning maqsadi: SMS-xabarni epistolyar janrning bir turi sifatida koʻrib chiqish.

Vazifalar:

- ushbu mavzu boʻyicha lingvistik maʼlumot manbalarini oʻrganish: maqolalar, internet resurslari, maʼlumotnomalar, lugʻatlar, darsliklar;
- SMS-xabarlarni tahlil qilish va SMS-xabarlarni epistolyar janrga kiritish mumkin boʻlgan asosiy xususiyatlarni aniqlash;
- SMS tilining xususiyatlarini oʻrganish; ushbu xabarlarda til normalarining tipik buzilishlarini aniqlash;
- sotsiologik soʻrov oʻtkazish va SMS-xabarlar oʻquvchilarning savodxonligiga taʼsir etishini aniqlash;
- tadqiqot natijalariga koʻra SMS xabarlarning mashhurlik darajasini aniqlash.

Ishning yangiligi tadqiqot ob'ektining o'zini tanlashdadir. Maqolada SMS-xabarlarni nafaqat ma'lumot uzatish vositasi sifatida, balki epistolyar janrning bir turi sifatida yangi tushunchasi taqdim etiladi. Bitta tadqiqot doirasida SMS xabarning yangi xabar sifatida to'liq va to'liq tavsifini berish mumkin emas.

SMS xabarlarni epistolyar janrga kiritish mumkin bo'lgan xususiyatlar taqdim etilgan, shuningdek, SMS xabarlarning o'quvchilar savodxonligiga ta'siri o'rganilgan.

Adabiyotlar roʻyhati:

1. Атаева, Х. К. Проектная деятельность на занятиях русского языка в вузе // Молодой ученый. - 2016. - №10.2. - С. 1-3. [1] с. - URL <https://moluch.ru/archive/114/29805/> (дата обращения: 02.01.2020). - Режим доступа: для авториз. пользователей. - Текст : электронный.
2. Беспалько, В.П. Педагогика и прогрессивные технологии обучения / В.П. Беспалько; Министерство образования и науки Российской Федерации,

Москва : Ваш формат, 2015. – ISBN 5-7155-0099-0 . - Текст:
непосредственный.

3. Исяндавлетова, Э. В. Проектная деятельность на уроках русского
языка и литературы как способ формирования активной мотивации обучения

//

Молодой ученый. - 2017. - №9. - С. 332-334. - URL

<https://moluch.ru/archive/143/40182/> (дата обращения: 02.01.2020). - Режим
доступа: для авториз. пользователей. - Текст : электронный.

4. Колеченко, А. К. Энциклопедия педагогических технологий:
пособие для преподавателей / А.К. Колеченко; Министерство образования и
науки Российской Федерации. - СПб.: Каро, 2008. - 367 с. – ISBN: 978-5-9925-
0049-3. - Текст: непосредственный.

5. Мяташ, Н. В. Инновационные педагогические технологии.

Проектное обучение. Серия: Высшее профессиональное образование /Н.В.
Мяташ; ; Российская академия наук. - Москва: Академия, 2014 г. - 160 с. -
ISBN: 978-5-4468-0645-4. - Текст: непосредственный.